

عوامل ایجاد فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم

پزشکی جیرفت: یک مطالعه توصیفی - مقطعی

نسبیه سالاری^۱، فوزیه رفعتی^۲، سودابه احمدی دره سیمای^۱، مطهره پیلهورزاده^۱، اکبر مهرعلی زاده^۳، ندا دستیار^۴

۱. کارشناسی ارشد، پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران.
۲. دکترای تخصصی، پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران.
۳. دکترای تخصصی، آمار، گروه آمار، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران.
۴. کارشناسی ارشد، مشاوره در مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران.

نویسنده مسئول: ندا دستیار، دانشکده
پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی
جیرفت، جیرفت، ایران.

ORCID:
0000-0003-0005-5792

Email:
Nedadastyar98@gmail.com

چکیده

مقدمه: فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی، همواره به عنوان یک مشکل اساسی در رشته‌های بالینی مطرح بوده است لذا این مطالعه با هدف بررسی عوامل ایجاد فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جیرفت انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی - مقطعی در زمستان سال ۱۳۹۹ بر روی ۳۳۰ نفر از دانشجویان پزشکی، پرستاری، مامایی، اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی جیرفت انجام شد. افراد به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند و داده‌ها با کمک پرسشنامه بررسی راهکارهای کاهش شکاف بین دانش نظری با عملکرد بالینی، جمع‌آوری و از طریق مشخصه‌های آماری میانگین و انحراف معیار و در سطح استنباطی از طریق آزمون‌های تی، ضریب همبستگی پیرسون تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: درحیطه‌های بررسی شده، عوامل مربوط به دانشجوی، عوامل مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی و عوامل مربوط به استاد و مربی به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را از دیدگاه دانشجویان کسب کردند که از بین عوامل مربوط به استاد و مربی، عامل تجربه بالینی اساتید و مربیان با میانگین $2/50 \pm 0/90$ ، از بین عوامل مربوط به دانشجوی، عامل داشتن علاقه به رشته تحصیلی با میانگین نمره $2/87 \pm 0/88$ و در میان عوامل مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی نیز مشخص بودن برنامه درسی بالینی با میانگین $2/47 \pm 0/92$ به عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین عوامل مؤثر بر کاهش دانش نظری و عملی توسط دانشجویان معرفی شدند، نتیجه‌گیری: عوامل متعددی در حوزه آموزش علوم پزشکی در کاهش فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی تأثیرگذار هستند. لذا توصیه می‌شود، این عوامل مورد توجه مسئولین حوزه آموزش قرار گیرد تا تعلیم و تربیت دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی به بهترین حالت انجام شود.

کلیدواژه‌ها: فاصله، دانش نظری، عملکرد بالینی، دانشجویان، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۹/۱۲/۱۶ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۵/۲۰

ارجاع: سالاری نسبیه، فوزیه، احمدی سودابه، پیلهورزاده مطهره، مهرعلی زاده اکبر، دستیار ندا. بررسی عوامل ایجاد فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جیرفت: یک مطالعه توصیفی - مقطعی. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۴۰۰؛ ۴۸(۴): ۴۰-۴۸.

مقدمه

فرآیند آموزش در اکثر رشته‌های علوم پزشکی دارای دو بخش آموزش نظری (تئوری) و مهارت‌های بالینی (عملی) است (۱). فاصله آموزش نظری با عملکرد بالینی می‌تواند به صورت فاصله بین آنچه دانشجویان در کلاس آموخته‌اند با آنچه که در محیط بالینی تجربه می‌کنند، تعریف شود و به عنوان یک مشکل اساسی در رشته‌های بالینی همواره مطرح بوده است و در حال حاضر این نقص نه تنها کاهش نیافته، بلکه افزایش هم یافته است (۲). به عبارت دیگر، همیشه آنچه در آموزش‌های نظری به دانشجویان آموزش داده می‌شود در عملکرد بالینی آن‌ها بروز نمی‌کند، به طور کلی به فاصله آنچه دانشجویان در کلاس فرا می‌گیرند و آنچه در محیط‌های واقعی کاری تجربه می‌کنند، فاصله بین دانش نظری و عملکرد بالینی اطلاق می‌شود (۳). ضمن این که نتایج تحقیقات پژوهشگران حوزه آموزش علوم پزشکی نشان داده است که کیفیت آموزش بالینی مطلوب نبوده و کاستی‌هایی در آن وجود دارد که این کاستی‌ها به علت موانع و متغیرهای تأثیرگذار در آموزش پزشکی، به وجود می‌آیند (۴). این نارسایی‌ها و عدم تطابق آموزش نظری با عملکرد بالینی در بالین منجر به بلا استفاده ماندن اندوخته‌های عملی دانشجویان و تبعیت از روش‌های سنتی معمول در بالین می‌شود که این امر از توسعه و گسترش علوم نظری در حیطه علوم پزشکی جلوگیری کرده و به کاهش کیفیت ارائه خدمات بالینی می‌انجامد (۵). فاصله دانش تئوری و عملکرد بالینی در دانشجویان تأثیرات سوئی دارد، آنان به علت تعارضات موجود بین انتظارات استادان و واقعیت‌های محیط کار نمی‌توانند خودشان را با شرایط سازگار کنند و مشکلات نامطلوبی در ابعاد جسمانی و روانی در آن‌ها بروز می‌کند که شامل احساس ناتوانی، افسردگی، عدم امنیت به دلیل نداشتن کارایی در محیط کار و نهایتاً کناره‌گیری از حرفه می‌شود (۶). نتایج مطالعات مختلفی همچون خدایی و همکاران به فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی و اتخاذ راهکارهای مناسب در سه بعد مربی، دانشجو و برنامه‌ریزی آموزشی در جهت حذف یا کاهش فاصله بین دانش نظری و عملکرد بالینی اشاره داشته‌اند (۲). همچنین نتیجه مطالعه مهرابی و همکاران نشان داد وجود فاصله بین آموزش نظری و عملکرد بالینی می‌تواند سلامت بیماران را به مخاطره بیندازد، بنابراین جهت ارتقاء و

پیشرفت آموزش پرستاری تدوین برنامه‌ها و روش‌های آموزشی مناسب با شرایط و امکانات موجود، جهت انطباق دانش تئوری و عملکرد بالینی الزامی می‌باشد (۷). ثابت شده است که با کاسته شدن فاصله بین دانش تئوری و عملکرد بالینی، دانشجویان قادر خواهند بود تصمیمات بالینی بهتری بگیرند و در نهایت عملکرد آنان بهبود یابد (۸). بنابراین با برطرف کردن این فاصله می‌توان وضعیت کار در بالین را ارتقا بخشید و متعاقب آن بهترین مراقبت مبتنی بر شواهد را برای بیماران اجرا کرد (۹،۱۰). از آن جایی که بهبود و ارتقای کیفیت آموزش، مستلزم بررسی مستمر وضعیت موجود، شناخت نقاط قوت و ضعف و اصلاح نقاط ضعف با ارائه راهکارهای مناسب در این عرصه است، که در این رابطه نظرات و ایده‌های دانشجویان و مدرسین به عنوان عنصرهای آموزشی، می‌تواند راه‌گشای برنامه‌های آینده باشد (۱۱،۱۲).

با توجه به مطالب فوق و اهمیت موضوع و از آن جایی که مشکل حاضر به صورت یک خلاء در آموزش دانشگاه علوم پزشکی جیرفت وجود دارد، بنابراین پژوهشگران مطالعه‌ای با هدف بررسی عوامل ایجاد فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جیرفت انجام دادند.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع توصیفی-مقطعی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان پزشکی، پرستاری، مامایی، اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی جیرفت در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ می‌باشد. نمونه‌ها به روش سرشماری، از بین دانشجویان مشغول به تحصیل در رشته‌های پرستاری، مامایی، پیراپزشکی و پزشکی که حداقل یک ترم کارآموزی گذرانده باشند، جمع‌آوری شدند. معیارهای ورود به مطالعه، تحصیل در یکی از دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، گذراندن حداقل یک ترم کارآموزی در بالین و همچنین تمایل به شرکت در پژوهش بود. دانشجویان میهمانی و انتقالی، از مطالعه خارج شدند.

در این مطالعه به منظور جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه بررسی راهکارهای کاهش شکاف بین دانش نظری با عملکرد بالینی استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج نشان داد میانگین سن اعضای نمونه مورد پژوهش در گروه مردان و زنان به ترتیب $22/31 \pm 2/06$ سال و $22/61 \pm 2/32$ سال و در کل $22/79 \pm 2/32$ سال می‌باشد و میانگین نمره معدل کل افراد نیز در گروه مردان و زنان به ترتیب $16/60 \pm 1/42$ نمره و $16/81 \pm 1/37$ نمره و در کل $16/71 \pm 1/39$ نمره بود. سایر اطلاعات مربوط به متغیرهای دموگرافیک واحدهای پژوهش در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱- توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب متغیرهای

دموگرافیک

درصد	فراوانی	مشخصات دموگرافیک
۴۰/۶	۱۳۴	مرد
۵۹/۴	۱۹۶	زن
۲۶/۴	۸۷	پرستاری
۲۳/۹	۷۹	مامایی
۱۴/۸	۴۹	پزشکی
۲۱/۵	۷۱	اتاق عمل
۱۳/۳	۴۴	هوشبری
۳۱/۵	۱۰۴	سال دوم
۳۳/۹	۱۱۲	سال سوم
۳۴/۵	۱۱۴	سال چهارم
۲/۴	۸	کمتر از ۱۴
۴۵/۸	۱۵۱	۱۴ تا ۱۷
۵۱/۸	۱۷۱	بالاتر از ۱۷

نتایج بیان شده در جدول ۲ نشان می‌دهد در حیطه‌های بررسی شده، عوامل مربوط به دانشجویان با میانگین نمرات $2/72 \pm 0/57$ ، عوامل مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی با میانگین $2/38 \pm 0/47$ و عوامل مربوط به استاد و مربی با میانگین $2/31 \pm 0/58$ به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را از دیدگاه دانشجویان کسب کردند که از بین عوامل مربوط به استاد و مربی به ترتیب، عامل تجربه بالینی اساتید و مربیان با میانگین $2/50 \pm 0/90$ ، عامل آگاه کردن دانشجویان به اهمیت پیوند دانش نظری با مراقبت‌های بالینی قبل از ورود به بخش با میانگین $2/41 \pm 0/85$ و تدریس مدرسان تئوری بر اساس نیاز بالین با میانگین $2/33 \pm 0/98$ رتبه‌های اول تا سوم را به عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین راهکارهای کاهش فاصله دانش نظری و عملکرد بالینی کسب کردند. همچنین از بین عوامل مربوط به دانشجویان، عامل داشتن علاقه به رشته تحصیلی با میانگین نمره $2/87 \pm 0/88$ ، عامل نگرش دانشجویان برای

این پرسشنامه یک پرسشنامه محقق‌ساخته است که در مطالعه بررسی راهکارهای کاهش شکاف بین دانش نظری و عملکرد بالینی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، توسط علیرضا خدایی و همکاران طراحی شده است (۲). در مطالعه خدایی و همکاران این پرسشنامه توسط ده نفر از اساتید دانشکده پرستاری و مامایی تبریز بررسی و روایی آن مورد تأیید قرار گرفت و برای تعیین پایایی، پرسشنامه طی دو نوبت به فاصله دو هفته توسط ۱۰ دانشجو تکمیل شد؛ ضریب همبستگی بین نتایج حاصل از این دو نوبت، ۸۷ درصد بود که نشان از پایایی قابل قبول پرسشنامه دارد (۲). پرسشنامه مذکور شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه راهکارهای کاهش شکاف بین دانش نظری با عملکرد بالینی بود. بخش دوم شامل ۲۲ سوال و در سه حیطه عوامل مربوط به استادان و مربیان بالینی و نظری (۷ سوال)، عوامل مربوط به دانشجویان (۴ سوال) و عوامل مربوط به برنامه آموزشی دانشگاه‌ها (۱۱ سوال) بود. پاسخ به سوالات به روش لیکرت چهار گزینه‌ای از خیلی زیاد (نمره ۴) تا خیلی کم (نمره ۱) در نظر گرفته شد. لازم به ذکر است بیشترین نمره ۸۸ و کمترین نمره ۲۲ می‌باشد.

در مطالعه حاضر، روایی محتوای پرسشنامه با استفاده از نظرات ۱۰ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی بررسی و نسبت روایی محتوای یا CVR، $0/87$ به دست آمد؛ سپس پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ بررسی و $0/89$ محاسبه شد.

پس از کسب اجازه از کمیته اخلاق دانشگاه و گرفتن مجوز از مسئولین، به دلیل شیوع ویروس کرونا و عدم حضور دانشجویان در دانشگاه پژوهشگران لینک پرسشنامه فوق و فرم رضایت آگاهانه را از طریق پرس‌لاین برای تمامی دانشجویان دارای معیار ورود دانشکده‌های پزشکی، پرستاری و مامایی و پیراپزشکی ارسال کردند. ۳۴۵ دانشجوی لینک پرسشنامه را مشاهده و ۳۳۰ نفر از آن‌ها لینک پرسشنامه را به طور کامل تکمیل کردند. لازم به ذکر است تمامی موارد مربوط به ملاحظات اخلاقی در این پژوهش مدنظر قرار گرفته است. در واقع به همه افراد شرکت‌کننده در خصوص اهداف و روش انجام مطالعه، داوطلبانه بودن شرکت در مطالعه، حفظ محرمانگی اطلاعات افراد و انتشار نتایج پایانی در صورت تمایل، توسط محققین توضیح داده شد.

۲/۶۹ ± ۰/۸۵	نگرش دانشجویان برای ورود به مقاطع بالاتر
۲/۷۲ ± ۰/۵۷	میانگین کل
۲/۴۲ ± ۰/۸۴	به‌کارگیری اساتید و مربیان با صلاحیت بالینی و علمی در بالین
۲/۳۶ ± ۰/۹۴	استفاده از اساتید راهنما و مشاور در بالین
۲/۳۴ ± ۰/۹۳	تدریس تئوری به لافاصله قبل از عمل
۲/۴۶ ± ۰/۹۱	محتوی دروس تئوری متناسب با محیط بالین
۲/۳۴ ± ۰/۹۱	ارزیابی نیازهای آموزشی مربیان بالینی توسط دانشگاهها
۲/۴۷ ± ۰/۹۲	مشخص بودن برنامه درسی بالینی
۲/۳۴ ± ۰/۹۴	وجود تجهیزات لازم برای تدریس در بالین
۲/۳۰ ± ۰/۹۱	استفاده از ابزار مناسب برای ارزشیابی صلاحیت بالینی
۲/۳۸ ± ۰/۶۱	میانگین کل
۲/۴۲ ± ۰/۴۷	میانگین نمرات کل پرسشنامه

جدول ۳ ارتباط متغیرهای دموگرافیک با دیدگاه دانشجویان در مورد حیطه‌های ارائه شده را نشان می‌دهد. نتایج آزمون تی دو نمونه مستقل نشان داد که دختران نسبت به پسران، به طور معنی‌داری عوامل مرتبط به دانشجویان را در کاهش فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی مؤثرتر می‌دانند، در حالی که پسران نسبت به دختران، عوامل مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی را مؤثرتر می‌پنداشتند ($P\text{-Value} < 0/05$). همچنین نتایج آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه (ANOVA) نشان داد که بین دیدگاه دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی تنها از لحاظ عوامل مربوط به دانشجویان تفاوت معنی‌داری مشاهده می‌شود ($P\text{-Value} < 0/05$) و در خصوص سایر عوامل، دیدگاه‌های دانشجویان رشته‌های مختلف با یکدیگر تفاوت معنی‌داری ندارد ($P\text{-Value} > 0/05$). میانگین نمرات عوامل مرتبط به دانشجویان در دانشجویان پرستاری به طور معنی‌داری بیشتر از سایر رشته‌های تحصیلی مشاهده شد. بین دیدگاه دانشجویان در رابطه با حیطه‌های ارائه شده و سایر متغیرهای دموگرافیک رابطه معنی‌دار آماری مشاهده نشد ($P\text{-Value} > 0/05$).

ورود به مقاطع تحصیلی بالاتر با انحراف معیار $\pm 0/85$ و $2/69$ و عامل مهارت درک بازخورد با میانگین $2/72 \pm 0/57$ به ترتیب بیشترین میانگین نمره را به خود اختصاص دادند. مهمترین عوامل مرتبط با برنامه‌ریزی آموزشی به ترتیب اولویت، مشخص بودن برنامه درسی بالینی با میانگین $2/42 \pm 0/84$ ، متناسب بودن محتوی دروس تئوری با محیط بالین با میانگین $2/46 \pm 0/91$ و به کارگیری اساتید و مربیان با صلاحیت بالینی و علمی در بالین با میانگین $2/42 \pm 0/84$ بود.

نتایج آزمون آنالیز واریانس نشان داد که بین میانگین نمرات سه گانه مذکور تفاوت معنی‌دار آماری وجود دارد ($P\text{-Value} < 0/05$). میانگین نمرات عوامل مربوط به دانشجویان به طور معنی‌داری بیشتر از میانگین نمرات مربوط به دو عامل دیگر است. همچنین میانگین نمره کل برای راه‌کارهای ارائه شده در جهت کاهش فاصله دانش نظری با عملکرد بالینی $2/42 \pm 0/47$ مشاهده شد (جدول ۲).

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار نمرات راه‌کارهای کاهش شکاف بین دانش نظری با عملکردهای بالینی از دیدگاه دانشجویان

میانگین \pm انحراف معیار	راه‌کارهای شکاف بین دانش نظری با عملکردهای بالینی
۲/۲۰ ± ۰/۸۳	استفاده از روش‌های نوین آموزشی توسط اساتید و مربیان بالینی
۲/۳۲ ± ۰/۹۷	نظارت بر دانشجویان در محیط بالینی برای یادگیری
۲/۰۹ ± ۰/۸۹	ایجاد انگیزه در دانشجویان برای یادگیری
۲/۵۰ ± ۰/۹۰	تجربه بالینی مربیان بالینی
۲/۳۲ ± ۰/۹۲	تشویق به بازخورد مناسب در بالین
۲/۳۳ ± ۰/۹۸	تدریس مدرسان تئوری بر اساس نیاز بالین
۲/۴۱ ± ۰/۸۵	آگاه کردن دانشجویان به اهمیت پیوند دانش نظری با عملکردهای بالینی قبل از ورود به بخش توسط مربیان دانشکده
۲/۳۱ ± ۰/۵۸	میانگین کل
۲/۸۷ ± ۰/۸۸	داشتن علاقه به رشته تحصیلی
۲/۶۵ ± ۰/۸۹	داشتن اعتماد به نفس در دانشجویان
۲/۶۷ ± ۰/۷۷	مهارت درک بازخورد در دانشجویان

جدول ۳- مقایسه میانگین نمرات راه‌کارهای کاهش شکاف بین دانش نظری با عملکردهای بالینی بر حسب متغیرهای دموگرافیک

راه‌کارها	عوامل مربوط به استاد و مربی	عوامل مربوط به دانشجویان	عوامل مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی
متغیرهای دموگرافیک	میانگین \pm انحراف معیار	نتیجه آزمون	میانگین \pm انحراف معیار
مرد	۲/۳۸ ± ۰/۴۶		۲/۴۷ ± ۰/۵۴
زن	۲/۲۶ ± ۰/۶۴		۲/۳۱ ± ۰/۶۵
پرستاری	۲/۳۷ ± ۰/۶۶		۲/۳۸ ± ۰/۶۵
مامایی	۲/۳۴ ± ۰/۵۴		۲/۳۳ ± ۰/۶۵
پزشکی	۲/۳۴ ± ۰/۵۵		۲/۳۵ ± ۰/۶۱

	$2/39 \pm 0/52$		$2/15 \pm 0/48$		$2/22 \pm 0/55$	اتاق عمل
	$2/47 \pm 0/56$		$2/66 \pm 0/42$		$2/36 \pm 0/52$	هوشبری
	$2/31 \pm 0/62$		$2/86 \pm 0/63$		$2/27 \pm 0/64$	سال دوم
	$2/37 \pm 0/69$		$2/81 \pm 0/59$		$2/28 \pm 0/61$	سال سوم
	$2/45 \pm 0/51$		$2/68 \pm 0/50$		$2/37 \pm 0/47$	سال چهارم
	$2/72 \pm 0/39$		$2/66 \pm 0/60$		$2/28 \pm 0/43$	کمتر از ۱۴
	$2/41 \pm 0/59$		$2/82 \pm 0/58$		$2/36 \pm 0/61$	۱۴ تا ۱۷
	$2/34 \pm 0/63$		$2/83 \pm 0/57$		$2/26 \pm 0/56$	بالاتر از ۱۷

بحث قرار گرفته و به آن تأکید شده است که نقش مربی علاوه بر انتقال مهارت‌های علمی و عملی، سوق دادن دانشجو به سوی پذیرش نقش حرفه‌ای می‌باشد. بنابراین به نظر می‌رسد اجرای فرآیند آموزش از طریق مربیان کارآمد می‌تواند دانشجویان را در زمینه کسب حداکثر مهارت‌های بالینی و تئوری کمک نماید و یکی از راه‌کارهای کاهش فاصله دانش نظری با عملکرد بالینی است (۱۹). همچنین بر اساس نتایج مطالعه حاضر به کارگیری اساتید و مربیان بالینی و علمی در بالین، یکی دیگر از راه‌کارهای کاهش فاصله بین دانش نظری و عملی است. زیرا صلاحیت یک مربی به دانش بالینی و نظری، مهارت‌ها و نگرش‌های آن به عملکرد بالینی و توانایی آن برای تلفیق دانش نظری و عملی اطلاق می‌شود (۲۰).

در سیستم آموزش علوم پزشکی کشور ایران برخلاف بعضی کشورها اکثر مربیان بالینی در آموزش دروس نظری و بالینی سهیم هستند و این نکته‌ای مثبت در آموزش دانشجویان می‌باشد، زیرا داشتن قدرت تلفیق دانش آکادمیک با عملکرد بالینی، برای کاهش فاصله دانش نظری با مراقبت‌های بالینی یکی از مهم‌ترین آیت‌های نشان‌دهنده صلاحیت مربیان است (۲۱).

از یافته‌های دیگر مطالعه حاضر این است که عوامل مربوط به حیطه برنامه‌ریزی آموزشی از بین سه حیطه مورد بررسی، رتبه دوم را از لحاظ اهمیت از نظر دانشجویان کسب کرده بود. در مطالعه خدایی و همکاران دانشجویان حیطه برنامه‌ریزی آموزشی را به عنوان راه‌کار عمده جهت کاهش فاصله بین دانش نظری با عملکردهای بالینی شناسایی کردند، که با مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد (۲). برنامه‌ریزی مانند پلی، زمان حال را به آینده وصل می‌کند و در علم آموزش به عنوان اولین وظیفه یک مربی آموزشی مورد توجه قرار گرفته است (۲۲). مطالعه صالحی و همکارانش نشان داد که تهیه و تدوین برنامه و اهداف آموزشی و ارائه آن به صورتی

بحث و نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر، نتایج نشان داد که از بین عوامل مربوط به استاد مربی، عوامل مربوط به دانشجو و برنامه‌ریزی آموزشی به ترتیب عامل تجربه بالینی اساتید و مربیان، داشتن علاقه به رشته تحصیلی و مشخص بودن برنامه درسی بالینی، به عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین راه‌کارهای کاهش فاصله بین دانش نظری و عملکرد بالینی از نظر دانشجویان معرفی شدند. نتیجه مطالعه حاضر با نتایج مطالعات خراشادی‌زاده و همکاران، حاجی‌باقری و همکاران، کرمان ساروی و همکاران، مطالعه جهانی شوراب و همکاران، نوحی و همکاران و همچنین مطالعه Naim و همکاران، Chan و همکاران و Hatlevik و همکاران هم‌خوانی دارد (۱۱-۱۸). یکی دیگر از نتایج مطالعه حاضر، نقش عامل تجربه بالینی استاد در کاهش فاصله بین دانش نظری و عملکرد بالینی بود. این درحالی است که مربیان در کنار تسلط نظری بر تمامی مباحث تئوری باید مهارت‌های عملکردی بالایی نیز داشته باشند، تا بتوانند بین تئوری و عملکرد بالینی پیوند برقرار کرده و آن را به دانشجویان انتقال دهند. لازم به ذکر است این نتیجه مطالعه حاضر با مطالعه خراشادی‌زاده و همکاران هم‌خوانی دارد (۱۳). در این مطالعه نیز عنوان شده است که فقدان مهارت عملی و بالینی کافی در بین مدرسین از علل وجود فاصله بین تئوری و عملکرد بالینی است و این فقدان ناشی از این است که در هنگام استخدام این مدرسین به دانش تئوری آنان بسیار بیشتر اهمیت داده می‌شود و کاری به مهارت عملی آن‌ها ندارند. شاید ارزشیابی میزان مهارت‌های بالینی این افراد راهی برای پل زدن بین این فاصله باشد. در مطالعه کرمان ساروی و همکاران نیز مشخص شد، یکی از نواقص آموزش بالینی، عدم صلاحیت حرفه‌ای مربیان بود که اکثریت دانشجویان عملکرد مربی را در آموزش بالینی تأیید نکردند (۱۲). صلاحیت مربی آموزش بالینی طی مطالعات مختلفی مورد

بررسی مقطعی، استفاده از پرسشنامه و عدم قابلیت تعمیم نتایج به جوامع و فرهنگ‌های دیگر، از محدودیت‌های این مطالعه می‌باشد. بررسی‌های مداخله‌ای، کیفی و طولی، انجام مطالعات در محیط‌های پژوهشی با فرهنگ‌های متفاوت و جامعه آماری بیشتر، توصیه می‌شود.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی جیرفت و همکاری صمیمانه و صادقانه دانشجویان که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند، تشکر و قدردانی به عمل آورند.

تأییدیه اخلاقی

این مطالعه دارای تأییدیه اخلاقی به شماره IR.JMU.REC.1399.033 از دانشگاه علوم پزشکی جیرفت است.

تضاد منافع

همه‌ی نویسندگان این مطالعه اعلام می‌کنند که هیچ گونه تعارض منافی با یکدیگر ندارند.

سهام نویسندگان

نسبیه سالاری (نویسنده اول) ۳۰ درصد؛ فوزیه رفعتی (نویسنده دوم) ۲۰ درصد؛ سودابه احمدی دره سیما (نویسنده سوم) ۱۵ درصد؛ مظهره پیلهورزاده (نویسنده چهارم) ۵ درصد؛ اکبر مهرعلی‌زاده (نویسنده پنجم) ۵ درصد؛ ندا دستیار (نویسنده ششم و مسئول) ۲۵ درصد.

حمایت مالی

این مقاله با حمایت مالی معاونت تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی جیرفت انجام شده است.

که دسترسی و اعمال اصلاحات در آن به سادگی امکان‌پذیر باشد، می‌تواند گامی اساسی در ارتقای آموزش نظری و عملی باشد (۲۳). در تأیید یافته مطالعه حاضر، Jordan عنوان کرده است که انتقال دانش از کلاس به کاربرد عملی متأثر از سه عامل معلم، دانشجو و برنامه‌ی آموزشی است. اختلال در هر کدام از این موارد باعث فاصله بین دانش تئوری و عملکرد بالینی می‌شود (۲۴). در این مطالعه از بین عوامل مربوط به حیطه دانشجویان، داشتن علاقه به رشته تحصیلی، یک راه‌کار مهم و اصلی شمرده شد. در مطالعه خدایی و همکاران در حیطه مربوط به دانشجو داشتن علاقه به رشته تحصیلی مهم‌ترین راهکار جهت کاهش فاصله بین دانش نظری با عملکرد بالینی عنوان شده است که هم‌راستا با مطالعه حاضر می‌باشد (۲). مهدی‌پور و همکارانش در مطالعه خود با بررسی دیدگاه مدرسان و دانشجویان گزارش کردند که میزان علاقه به حرفه و سطح علمی دانشجویان از عوامل مؤثر بر انطباق آموزش نظری و بالینی است (۲۵). بر اساس نتیجه پژوهش همتی و همکاران، دانشجویان علاقمند و با انگیزه، آموزش بالینی مؤثرتری را تجربه می‌کنند (۳۶). نتایج مطالعه رحیمی و همکارانش نیز نشان داد که عدم وجود علاقه و انگیزه دانشجویان در محیط بالینی، به عنوان مهم‌ترین مانع آموزش بالینی دانشجویان است. این یافته مطالعات اخیر منطبق با یافته مطالعه حاضر می‌باشد (۲۷).

با توجه به نکات گفته شده می‌توان این چنین نتیجه گرفت که استفاده از اساتید متخصص بالینی، تدریس متناسب با نیاز بالین با اصلاح کوریکولوم‌ها، به‌روز کردن دانش مدرسان و مربیان، تجهیز کردن مرکز مهارت‌های بالینی در دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها، تقویت تعامل مدرسان و مربیان در بخش‌ها می‌تواند از جمله تمهیدات لازم برای کاهش فاصله دانش تئوری و عملکرد بالینی باشد. به طور کلی، عوامل متعددی در حوزه‌ی آموزش علوم پزشکی باعث فاصله دانش تئوری و عملکرد بالینی می‌شود، لذا به مسئولین و مدیران آموزش پزشکی توصیه می‌شود که با انجام مطالعات بیشتر در جوامع دانشجویی مختلف با فرهنگ‌های متفاوت، با حجم نمونه گسترده‌تر یا با انجام مطالعات کیفی این عوامل را به طور دقیق شناسایی و در جهت رفع آن‌ها و کاهش فاصله موجود، طبق اولویت به دست آمده، برنامه‌ریزی و اقدام نمایند.

References

- Jamshidy L, Mozaffari H, Sharifi R, Hamzeh H, Moradpoor H. Assessing viewpoints of dental students about factors affecting bridge the gap between theoretical education and practical training in Kermanshah University of Medical Sciences. *Educ Strategy Med Sci*. 2019; 11(6):107-13. DOI: 10.29252/edcbmj.11.06.15
- Khodaei A, Mansourain M, Ganjei S, Asgari H. Strategies for decreasing gap between theory & clinical performance from the viewpoints of nursing students in Tabriz University of Medical Sciences. *RME*. 2016; 8(2):49-59. DOI: 10.18869/acadpub.rme.8.2.49
- Sharafi S, Chamanzari H, Pouresmail Z, Rajabpour M, Razi M. Evaluation of coordinate theoretical training with clinical training in nursing students from the perspective of teachers of Nursing and Midwifery Mashhad. *Navid No*. 2016; 19(62):33-40. [In Persian] DOI: 10.22038/nmj.2016.7410
- Heydari A, Soudmand P, Hajiabadi F, Armat M, Rad M. The causes and solutions of the theory and practice gap from nursing education view point: A review article. *J Med Educ Dev*. 2014; 7(14):72-85. [In Persian]
- Raso A, Marchetti A, D'Angelo D, Albanesi B, Garrino L, Dimonte V, Piredda M, De Marinis MG. The hidden curriculum in nursing education: a scoping study. *Medical education*. 2019;53(10):989-1002.
- Azarbarzin M, Haghania F. Active learning: An approach for reducing theory-practice gap in clinical education. *Iran J Med Educ*. 2012; 11(9):1179-90. [In Persian] PMID: 26153207
- Majidi SA, Mehrabian F, Asgharnia M, Safar MH, Kazemnezhad E. Effective factors on adaptation of theoretical education and practical nursing care. *Res Med Educ*. 2015; 7(2):12-20. [In Persian] DOI: 10.18869/acadpub.rme.7.2.12
- Paul W. An exploration of student attitudes and satisfaction in a GAISE-influenced introductory statistics course. *Statistics Education Research Journal*. 2017; 30;16(2):487-510.
- Fotoukian Z, Hosseini SJ, Beheshti Z, Zabihi A, Aziznejad P, Ghaffari F. Clinical education status according to the nursing students' point of view, Babol medical sciences university. *Medical Education Journal*. 2013; 15;1(1):26-33. [In Persian]
- Lin S, Lu Y, Lin Z, Romeiko XX, Marks T, Zhang W, Khwaja HA, Dong G, Thurston G. Identifying and evaluating school environmental health indicators. *Environmental Science and Pollution Research*. 2020;27(14):16624-39. DOI: 10.1007/s11356-020-08092-w.
- Hajbagheri Adib M, Baharlooei F, Miranzadeh S. A survey on the nurses' views of factors affecting the gap between knowledge and practice in Kashan'S hospitals. *Iran J Med Educ*. 2012; 12(2):67-73. [In Persian]
- Kermansaravi F, Navidian A, Imani M. Nursing students' views toward quality of theoretical and clinical nursing education: A qualitative Study. *J Med Educ Dev*. 2013; 7(4):28-40. [In Persian]
- Khorashadizadeh F, Karami Moonaghi H. Develop proposed strategies to implement integration strategy in nursing curriculum in Iran. *ESMS*. 2016; 9(4):285-94. [In Persian]
- Heydari A, Soudmand P, Hajiabadi F, Armat M, Rad M. The causes and solutions of the theory and practice gap from nursing education view point: A review article. *Journal of Medical Education Development*. 2014; 10;7(14):72-85. [In Persian]
- Moonaghi HK, Mirhaghi A, Oladi S, Zeydi AE. A journey across an unwelcoming field: A qualitative study exploring the factors influencing nursing students' clinical education. *Health Science Journal*. 2015;9(4):1. [In Persian]
- Nairn S, Chambers D, Thompson S, Mc Garry J, Chambers K. Reflexivity and habitus: Opportunities and constraints on transformative

- learning. *Nurs Philos*. 2012; 13(3):189-201. DOI: 10.1111/j.1466-769X.2011.00530.x
17. Chan EA, Chan K, Liu YWJ. A triadic interplay between academics, practitioners and students in the nursing theory and practice dialectic. *J Adv Nurs*. 2012; 68(5):1038-49. DOI: 10.1111/j.1365-2648.2011.05808.x
 18. Hatlevik IKR. The theory-practice relationship: Reflective skills and theoretical knowledge as key factors in bridging the gap between theory and practice in initial nursing education. *J Adv Nurs*. 2012; 68(4):868-77. DOI: 10.1111/j.1365-2648.2011.05789.x
 19. Sharghi NR, Alami A, Khosravan S, Mansoorian MR, Ekrami A. Academic training and clinical placement problems to achieve nursing competency. *Journal of advances in medical education & professionalism*. 2015;3(1):15. PMID: 25587550
 20. Salminen L, Minna S, Sanna K, Jouko K, Helena LK. The competence and the cooperation of nurse educators. *Nurse Educ Today*. 2013; 33(11):1376-81. DOI: 10.1016/j.nedt.2012.09.008
 21. Uttl B, White CA, Gonzalez DW. Meta-analysis of faculty's teaching effectiveness: Student evaluation of teaching ratings and student learning are not related. *Studies in Educational Evaluation*. 2017; 1;54:22-42.
 22. Shirzadi SM, Safdari S, Hashemidehaghi Z, Ayoubian A, Bahrani S. A comparison of management processes in educational hospitals located in Isfahan, Iran. *CESWP*. 2015; 7(2):332-9.
 23. Salehi R, Jafari N, Golshani M, Haghani F. Determining educational objectives and evaluating them in department of anatomy in Isfahan School of Medicine. *Iran J Med Educ*. 2011; 10(5):1-10. [In Persian]
 24. Jordan S. From classroom theory to clinicalpractice: Evaluating the impact of a post-registration course. *Nurse Educ Today*. 1998; 18(4):293-302. DOI: 10.1016/S0260-6917(98)80046-4
 25. Mahdipour Zarea N, Erteghaei V, Fathi Azar S, Safaian A, Fallah E. The factors involved in integrating theory and practice in nursing from the nurse teachers and students points of view, Tabriz, 2002. *J Babol Univ Medical Sci*. 2003; 5(2):24-8. [In Persian]
 26. Hemmati Maslakkpak M, Khalilzadeh H. Nursing students' perspectives on effective clinical education: A qualitative study. *Iran J Med Educ*. 2012; 11(7):718-27. [In Persian]
 27. Rahimi A, Ahmadi F. The obstacles and improving strategies of clinical education from the viewpoints of clinical instructors in Tehran's Nursing Schools. *Iran J Med Educ*. 2005; 5(2):73-80. [In Persian]

Investigating the factors creating a gap between theoretical knowledge and clinical practice from the viewpoint of students of Jiroft University of Medical Sciences: A descriptive cross-sectional study

Nasibeh Salari¹, Fozieh Rafati², Sudabeh Ahmadi Darrehsima¹, Motahareh Pilevarzadeh¹, Akbar Mehralizadeh³, Neda Dastyar⁴

1. BSc, Nursing, School of Nursing and Midwifery, Jiroft University of Medical Sciences, Jiroft, Iran.
2. PhD, Nursing, School of Nursing and Midwifery, Jiroft University of Medical Sciences, Jiroft, Iran.
3. PhD, Statistics, Department of Statistics, Jiroft University of Medical Sciences, Jiroft, Iran.
4. BSc, Counseling in Midwifery, Midwifery, School of Nursing and Midwifery, University of Medical Sciences Jiroft, Jiroft, Iran.

Abstract

Introduction: The mismatch between theoretical training and clinical practice leads to a decline in the quality of clinical service. This study aimed to investigate the strategies which reduce the gap between theoretical knowledge and clinical practice from the viewpoint of students.

Methods: This Descriptive- cross- sectional study was performed in winter 2021 on 330 medical, nursing, midwifery, operating room and anesthesia students of Jiroft University of Medical Sciences. The participants were selected through census sampling and the data were collected using a questionnaire with the focus on the gap between theoretical knowledge and clinical practice. The data were analyzed using statistical measures such as mean and standard deviation, along with t-tests and Pearson correlation coefficient at the inferential level.

Results: In the areas under study, factors related to the students, educational planning and the instructors were ranked first to third respectively. Among the factors related to professors and instructors, “clinical experience of professors and instructors” (mean 2.50±0.90), among the factors related to the students, “interest in the field of study” (mean 2.87±0.88) and among the factors related to planning, “the specificity of the clinical curriculum” (mean 2.47±0.92), were introduced as the most significant factors affecting the reduction of theoretical and practical knowledge of students.

Conclusion: Numerous factors are effective in reducing the gap between theoretical and practical knowledge in medical education. Therefore, it is recommended that these factors be considered by education officials to educate medical students in the most optimal way.

Keywords: Gap, Theoretical Knowledge, Clinical Practice, Students, Jiroft University of Medical Sciences.

Correspondence:

Neda Dastyar, Counseling in Midwifery, Midwifery, School of Nursing and Midwifery, University of Medical Sciences Jiroft, Jiroft, Iran.

ORCID:
0000-0003-0005-5792

Email:
nedadastyar98@gmail.com

Original Article

Received: 2021/3/6 Accepted: 2021/8/11

Citation: Salari N, Rafati F, Ahmadi S, Pilevarzadeh M, Mehralizadeh A, Dastyar N. Investigating the factors creating a gap between theoretical knowledge and clinical practice from viewpoint of students of Jiroft University of Medical Sciences: A descriptive cross-sectional study. DSME. 2021; 8(4):40-48.